

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ТРЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО BOLDEA срещу РУМЪНИЯ
[AFFAIRE BOLDEA c. ROUMANIE]

(Жалба № 19997/02)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

15 февруари 2007 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

15/05/2007

Настоящото решение влиза в сила съгласно член 44 § 2 от Конвенцията. То може да подлежи на редакционни промени.

По делото Boldea срещу Румъния

Европейският съд по правата на човека (трето отделение),
заседаващ като Камара в състав:

г-н В.М. ZUPANCIC, *председател*,
г-н J. HEDIGAN,
г-н С. BIRSAN,
г-жа Е. FURA-SANDSTRÖM,
г-жа А. GYULUMYAN
г-н DAVID THOR BJÖRGVINSSON,
г-жа I. ZIEMELE, *съдии*,

и г-н S. QUESADA, *секретар на отделението*,
след разисквания в закрито заседание на 25 януари 2007 г.,
постанови следното решение, прието на посочената дата:

ПРОИЗВОДСТВО

1. Делото е образувано по жалба (№ 19997/02) срещу Румъния, чийто гражданин г-н Marian Boldea („жалбоподател“) подава в Съда на 9 май 2002 г. по реда и при условията на член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“).

2. Жалбоподателят се представлява от D. Stăciun, адвокат от Тимишоара. Румънското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент г-жа В. Rămăşcanu от Министерство на външните работи.

3. На 2 декември 2005 г. Правителството е уведомено за подадената жалба. По силата на член 29 § 3 от Конвенцията Съдът реши да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществуването на жалбата.

ФАКТИТЕ**I. ФАКТИЧЕСКИ СЪСТАВ**

4. Жалбоподателят е роден през 1962 г. и живее в Тимишоара.

A. Предистория на спора

4. Жалбоподателят е доцент във факултета по автоматика и информатика на Политехническият университет на Тимишоара.

5. На 9 март 2001 г. по време на заседание на преподавателите от катедрата по информатика на факултета деканът му засяга въпроса за плагиатството по повод научни публикации на A.S и на L.P., излезли през декември 2000 г., както и по повод други докторски дисертации и научни публикации. На фона на общото недоволство от публикациите в катедрата, редица преподаватели изказват становището си относно предпологаемото плагиатство. Те констатират, че двамата автори ползват много от тезите, изложени в докторската дисертация на N.P. Единствено обаче жалбоподателят заявява, че въпросните научни публикации са плагиатство. Заключение от заседанието е, че научното ниво на публикациите е занижено и се препоръчва да се избягва публикуването на статии, в които се преповтарят вече известни тези, а следва да се прави нов принос. Добавя се още, че публикациите на A.S. и на L.P. не са плагиатство, но в същото време не са и научни достижения по темата (*nu se iau în considerare aceste lucrări*). Към двамата автори е отправено устно предупреждение.

С решение от 16 май 2001 г. *ad hoc* комисията по деонтология на факултета предлага създаването на арбитражна комисия, която да разреши спора и да задълбочено да проучи спорните публикации. Съдът не е информиран какъв е резултатът от тези предложения.

В. Наказателно производство за клевета срещу жалбоподателя

6. На 9 май 2001 г. A.S. и L.P. внасят отделни частни жалби за клевета срещу жалбоподателя, за когото твърдят, че ги е обвинил в плагиатство на заседанието, състояло се на 9 март 2001 г.

7. На 11 септември 2001 г. първоинстанционният съд на Тимишоара съединява двете наказателни жалби.

8. По време на публично заседание на 9 октомври 2001 г. първоинстанционният съд изслушва жалбоподателя и приема предложението му да докаже истинността на доводите си в съответствие с чл. 207 от Наказателния кодекс. Той представя статиите на тъжителите и съответните извадки от докторската дисертация, от която се твърди, че е плагиатствано.

9. На 27 ноември 2001 г. първоинстанционният съд изслушва двама свидетели, участвали в заседанието на 9 март 2001 г. Свидетелят V.M – научен ръководител на дисертацията на тъжителите, заявява, че според него, макар и спорни, публикациите на тъжителите не са плагиатство. Той счита също така, че жалбоподателят е бил злонамерен. Свидетелят U.M. заявява, че не може да се произнесе по твърдяното плагиатство или по намерението на жалбоподателя, когато той окачествява колегите си като „плагиати“.

10. С решение от 27 ноември 2001 г. първоинстанционният съд на Тимишоара оправдава жалбоподателя по силата на чл. 10 b)¹ от

Наказателно-процесуалния кодекс, но го осъжда да заплати административна глоба от 500 000 румънски леи (приблизително 20 евро) по силата на чл. 18¹ от Наказателния кодекс във връзка с чл. 91. Той го осъжда също така да заплати на тъжителите разносните по делото, възлизащи на 2 120 000 румънски леи (приблизително 80 евро).

11. Ето и съответното извлечение от решението:

„От представените по делото доказателства, а именно: заявлението на обвиняемия, доклада под номер 262/01 на факултета по автоматика и информатика, статията на тъжителите, публикувана под заглавие „Показатели, характеризиращи надеждността и достъпността“, втори раздел от дисертацията на N.P, от която се твърди, че е преписвано, протокола с дата 9 март 2001 г., показанията на U.M. и на V.M., съдът прие изложените по-долу факти.

Страните са преподаватели в Политехническият университет на Тимишоара, (работят) в отдела по информатика. На 9 март 2001 г. по време на заседание на катедрата обвиняемият заявява публично, че тъжителите са „плагиати“, тъй като статия, чиито автори са те, възпроизвежда раздел от докторска дисертация. Макар статията, чиито автори са [тъжителите], да съдържа и дефиниции от други научни трудове, от които те са взели както структурата, така и идеите, те не са имали намерението да възпроизведат тези трудове. Освен това обвинението за клевета се основава на язвителни твърдения, отправени злонамерено и с цел да уронят достойнството (на друг) по отношение на деяние, което, ако е вярно, би довело до една от санкциите, предвидени от разпоредбата, която в този случай би се приложила.

От представените към материалите по делото документи и от показанията на свидетелите следва, че обвиняемият прави коментарите си злонамерено с цел да накърни достойнството на жертвите, които коментари, ако са верни, биха довели до дисциплинарна санкция за жертвите или до публично унижение.

Тъй като и условието за публичност е изпълнено, съдът счита, че от формална гледна точка деянието на обвиняемия осъществява признаците на фактическия състав на клевета и е съставомерно по чл. 206 от Наказателния кодекс.

По същество деянията на обвиняемия не достигат степента на обществена опасност на дадено нарушение, тъй като става дума за спор между колеги, произтичащ от професионално честолюбие, а и обвиняемият за първи път се подвежда под съдебна отговорност.“

12. На 3 декември 2001 г. жалбоподателят подава жалба срещу решението на първоинстанционния съд. Главното основание в нея е отсъствието на мотиви в постановеното решение въз основа на представените по време на производството доказателства както от него самия, така и от тъжителите, още повече че той е можел да се възползва от довода за истинност, предвиден в чл. 207 от Наказателния закон. Той се позовава и на факта, че първоинстанционният съд се ограничава с констатацията за неговата злонамереност, без да се опре на никакви доказателства и без изобщо да вземе под внимание законодателството за авторските и сродните им права. Тъжителите също обжалват решението на първоинстанционния съд.

13. С решение от 22 март 2002 г. Окръжният съд на Тимиш отхвърля жалбите и на двете страни. Относно жалбата на жалбоподателя той постановява следното:

„След разглеждането [на внесената жалба] въз основа на представените елементи и на член 385⁶ от Наказателно-процесуалния кодекс се налага констатацията, че първоинстанционният съд е анализирал добре фактическите и правните елементи по делото, като административната санкция на обвиняемия е определена правилно, така че жалбата му се отхвърля на основание чл. 385¹⁵ 1) b от Наказателно-процесуалния кодекс.“

14. Жалбата на ищците е отхвърлена като неподadena в срок.

II. РЕЛЕВАНТНО НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

A. Наказателен кодекс

15. Действащите членове от Наказателния кодекс гласят следното:

Член 18¹

Деяния, които не съставляват нарушения

„(1) Не представлява нарушение деяние, преследвано от наказателния закон, ако не е налице изискуемата степен на тежест за наличието на дадено нарушение и ако то е маловажно, поради минималното накърняване на една от охраняваните от наказателния закон ценности, и на конкретното ѝ съдържание (...).

(3) Прокурорът или съдът налага за подобно деяние една от предвидените в чл. 91 административни санкции.“

Член 91

Административни санкции

„Когато съдът разпреди замяна на наказателната отговорност, той налага една от следните административни санкции:

(...)

с) глоба от 100 000 леи до 10 000 000 леи.“

Член 206

„Публично изявление или твърдение, направено по какъвто и да е начин, за определен факт, отнасящ се до дадено лице, факт, който ако е истински, би изложил лицето на наказателна, административна или дисциплинарна отговорност, или на публично унижение, се наказва с лишаване от свобода за срок от три месеца до три години или с глоба.“

Член 207

„Доказателства за истинността на определено твърдение или обвинение са допустими, ако твърдението или обвинението е извършено в защита на законен интерес. Действието, с което се представят доказателства за истинност, не съставлява обида или клевета.“

16. През 2004 г. Наказателният кодекс изцяло е изменен със закон № 301/2004, като се предвижда да влезе в сила на 1 септември 2008 г. Новият текст, отнасящ се до обвинението за клевета, гласи следното:

„Публично изявление или твърдение, направено по какъвто и да е начин, за определен факт, отнасящ се до дадено лице, факт, който ако е истински, би изложил лицето на наказателна, административна или дисциплинарна отговорност, или на публично унижение, се наказва с 10 до 200 дни глоба.

(...)

17. Наказателният кодекс е изменен и допълнен със закон № 160 от 30 май 2005 г. в изпълнение на постановление на правителството № 58 от 23 май 2002 г., публикувано в Държавен вестник № 470 от 2 юни 2005 г.

Единственият член на това постановление гласи следното:

„(...)

А. Член I, точка 2: алинея първа от член 206 се чете както следва :

„Публично изявление или твърдение, направено по какъвто и да е начин, за определен факт, отнасящ се до дадено лице, факт, който ако е истински, би изложил лицето на наказателна, административна или дисциплинарна отговорност, или на публично унижение, се наказва с глоба от 2 500 000 леи до 130 000 000 леи. (...).“

Съгласно закон № 178 от 4 юли 2006 г. за изменение на Наказателния кодекс и на други закони членове от 205 до 207 от Кодекса са заличени.

В. Граждански кодекс

18. Релевантните членове от Гражданския кодекс гласят следното:

Член 998

„Всеки е длъжен да поправи щетите, причинил другиму.“

Член 999

„Всеки е длъжен да поправи щетите, които е причинил не само виновно, но и с бездействието си или по непредпазливост.“

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

19. Жалбоподателят се оплаква, че делото му не е гледано справедливо, като твърди, че е осъден да заплати административна глоба при липса на каквото и да е съответно доказателство и без съдилищата да са отговорили на изложените от него аргументи. Той се позовава на член 6 § 1 от Конвенцията, който в релевантната си част гласи:

„Всяко лице ... има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона, който решава (...) основателността на какво и да е наказателно обвинение срещу него. (...)“

A. По допустимостта

20. Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Същото не е недопустимо на други основания. Следователно то трябва да бъде обявено за допустимо.

B. По същество

1. Становища на страните

21. На първо място, Правителството счита, че не Съдът е този, който е компетентен да се произнася по фактически и правни грешки, допуснати евентуално от национален съд, освен ако и доколкото те могат да накърнят правата и свободите, гарантирани от Конвенцията.

22. На второ място, Правителството е на мнение, че националните съдилища, разглеждали делото, са се произнесли мотивирано по доводите, представени от жалбоподателя в хода на защитата му. То препраща към практиката на Съда, според която член 6 § 1 задължава съдилищата да мотивират решенията си, без това да означава, че се изисква подробен отговор за всеки аргумент (вж. дело *Van de Hurk c/y Нидерландия*, 19 април 1994 г., серия А № 288, стр. 20, точка 61). Въпросът дали даден съд е пропуснал да мотивира решението си, съгласно член 6 от Конвенцията може да се разглежда само с оглед обстоятелствата по конкретното дело (вж. дело *Ruiz Torija c/y Испания*, 9 декември 1994 г., серия А № 303-А, стр. 12, точка 29).

23. Така според становището на Правителството първоинстанционният съд е разгледал представените доказателства, установил е фактическото положение и се е произнесъл по отношение

злонамереността на жалбоподателя. Съдът е взел под внимание жалбите на пострадалите, представените от страните доказателства и показанията на свидетелите. Макар първоинстанционният съд да не се произнеса изрично по доводите на жалбоподателя, Правителството смята, че след като съдията приема твърдяното от пострадалите деяние и моралния аспект на нарушението, то той се е произнесъл косвено по защитата на жалбоподателя и следователно останалите, приведени от жалбоподателя доводи, могат да се считат за ненужни.

24. Относно решението на Окръжния съд на Тимиш Правителството изтъква, че въззивният съд е уважил изложените от първоинстанционния съд мотиви (вж. дело *Helle c/y Финландия*, решение от 19 декември 1997 г., *Recueil des arrêts et décisions* 1997-VIII, стр. 2930, точка 60).

25. В заключение, според Правителството жалбоподателят се е възползвал от състезателността на процеса и съдилищата са спазили изцяло гаранциите за независимост, бързина, публичност и равнопоставеност.

26. Жалбоподателят не представя доводи в отговор на Правителството.

2. Оценка на Съда

а) Принципи, произтичащи от практиката на Съда

27. Съдът припомня, че правото на справедливо гледане на делото, гарантирано от член 6 § 1 от Конвенцията, включва между другото и правото на страните да изразяват становища по тяхното дело, каквито считат за подходящи. Тъй като Конвенцията не гарантира теоретични или илюзорни права, а конкретни и ефективни права (вж. дело *Artico c/y Италия*, 13 май 1980 г., серия А, № 37, стр. 16, точка 33), то това право не може да бъде считано за ефективно, ако тези становища не бъдат наистина „чути“, тоест разгледани от съответния съд. С други думи член 6 предполага по-специално „съдът“ да извърши подходяща оценка на становищата, аргументите и представените доказателства от страните, освен да оцени значението им (вж. дела *Perez c/y Франция* [ГК], № 47287/99, точка 80, ЕСПЧ 2004-I и *Van de Hurk*, цитирано по-горе, точка 59).

28. От друга страна, ако член 6 § 1 задължава съдилищата да мотивират решенията си, това не означава, че се изисква подробен отговор на всеки аргумент (вж. дело *Van de Hurk*, цитирано по-горе, точка 61). Обхватът на това задължение може да варира в зависимост от характера на решението. Трябва освен това да се отчита и разнообразието от средства, чрез които страна по делото може да повдига правни въпроси пред съда, различията в държавите страни по Конвенцията, в законодателството, обичаите, доктрините,

представянето и изготвянето на присъдите и на решенията. Затова въпросът дали даден съд не е изпълнил задължението си да мотивира своето решение съгласно член 6 от Конвенцията може да се разглежда с оглед на обстоятелствата по конкретното дело (вж. дело *Ruiz Torija*, цитирано по-горе, точка 29).

29. Освен това понятието за справедливо гледане на делото изисква националният съд само накратко да изложи мотивите за своето решение, било като включи изложените от по-низшестоящия съд мотиви или по друг начин, наистина да е разгледал съществените въпроси, които са повдигнати пред него, а не да се задоволява само да препотвърди чисто и просто заключенията на по-низшестоящия съд (вж. дело *Helle*, цитирано по-горе, точка 60).

b) Прилагане на общите принципи по настоящото дело

30. Съдът отбелязва, че първоинстанционният съд на Тимишоара осъжда жалбоподателя да заплати административна глоба след като установява фактите и приема, че в случая е налице умисъл и публичност на фактите. Съдът обаче не се позовава на никакви конкретни фактически елементи, които могат да обосноват извода за вина на жалбоподателя и публичния характер на установените от съда факти. Той се ограничава единствено с твърдението, че по даденото дело тези условия са изпълнени.

31. В действителност по принцип не е задача на Съда да се произнася по фактически и правни грешки, допуснати от националният съд (вж. дело *García Ruiz c/y Испания* [ГК], № 30544/96, точка 28, ЕСПЧ 1999-I), тъй като тълкуването на вътрешното законодателство е от компетентността преди всичко на националните власти, и по-специално на съдилищата (вж. дела *Perez*, цитирано по-горе, точка 82 и *Coëtte et autres c/y Белгия*, № 32492/96, № 32547/96, № 32548/96, № 33209/96 и № 33210/96, точка 115, ЕСПЧ 2000-VII). В настоящото дело обаче Съдът отбелязва, че първоинстанционният съд не тълкува всички определящи за дадено нарушение елементи и не анализира представените от жалбоподателя доказателства, което щеше да му даде възможност в дадения случай мотивирано да отхвърли тези, които прецени за недопустими.

33. Нещо повече, съдът, който се произнася по жалбата на жалбоподателя, не отговаря на основанията за обжалването, които по-конкретно са липсата на мотиви в постановената на първа инстанция присъда. В действителност дори ако задължението да мотивират решенията си, което член 6 § 1 налага на съдилищата, да не се подразбира като изискващо подробен отговор на всеки довод (вж. дела *Perez*, цитирано по-горе, точка 81, *Van de Hurk*, цитирано по-горе, стр. 20, точка 61 и *Ruiz Torija*, цитирано по-горе, точка 29; вж. също така и *Jahnke u Lenoble c/y Франция* (déc.), № 40490/98, ЕСПЧ 2000 IX),

то се налага констатацията, че в дадения случай Окръжният съд на Тимиш се позовава само на мотивите в решението на първоинстанционния съд. Дори ако се приеме, че обосновката представлява ползване на мотивите на по-низшестоящия съд по смисъла на делото *Helle c/y Финландия* (цитирано по-горе, точка 56), е трябвало да има мотивирано подробно и пълно решение на първоинстанционния съд, за да може започнатото срещу жалбоподателя производство да се окачестви като справедливо. В дадения случай обаче, както бе констатирано по-горе, това липсва.

34. Тези елементи са достатъчни за Съда, за да приеме, че жалбоподателят има основание да твърди, че решенията на първоинстанционния съд на Тимишоара и на Окръжния съд на Тимиш не са достатъчно мотивирани и че в неговия случай присъдата му да заплати административна глоба не е постановена в справедлив съдебен процес.

35. В заключение има нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 10 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

36. Според жалбоподателя осъждането му за клевета накърнява правото му на свобода на изразяване на мнение, гарантирано от чл. 10 от Конвенцията, който гласи:

„1. Всеки има право на свобода на изразяването на мнения. Това право включва свободата на всеки да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на държавните власти и независимо от държавните граници. Този член не забранява държавите да подлагат на разрешителен режим радио- и телевизионните компании и производителите на кинематографична продукция.

2. Упражняването на тези свободи, доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност и на териториалната цялост, за предотвратяването на безредици или престъпления, за защитата на здравето и морала, както и на репутацията или правата на другите, за предотвратяване разкриването на информация, получена доверително, или за гарантиране авторитета и безпристрастността на правосъдието.“

A. По допустимостта

37. Съдът отбелязва, че това оплакване не е явно необосновано по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Същото не е недопустимо на други основания. Следователно то трябва да бъде обявено за допустимо.

В. По същество

1. Становища на страните

38. Правителството признава, че решението на първоинстанционния съд на Тимишоара от 27 ноември 2001 г., потвърдено с решение на Окръжния съд на Тимиш от 22 март 2002 г., представлява намеса в правото на жалбоподателя на свобода на изразяване на мнение.

То твърди обаче, че тази намеса е предвидена в закона, има легитимна цел и е необходима в едно демократично общество, както гласи чл. 10 § 2 от Конвенцията.

39. На първо място, то се аргументира с факта, че административната глоба, е предвидена в чл. 18¹ и чл. 91 от Наказателния кодекс, а поемането на разноските по делото се основава на чл. 193 от Наказателно-процесуалния кодекс и на чл. 998 от Гражданския кодекс. Според Правителството тези норми отговарят на изискванията за достъпност и предвидимост, развити от практиката на Съда.

40. На второ място, намесата преследва легитимна цел, а именно закрила на репутацията или на правата на други.

41. На трето място, Правителството счита, че административната мярка срещу жалбоподателя е оправдана, предвид неговите думи, с които той обвинява университетските си колеги в плагиатство. Наложена на жалбоподателя административна глоба представлява маловажна намеса в свободата на изразяване на мнение на жалбоподателя, който – отбелязва Правителството – е оправдан в наказателното производство.

По мнение на Правителството, неприемливо е да остане ненаказано накърняването на репутацията или на публичния образ на дадено лице, дори то да не отговаря на условията за нарушение.

То счита освен това, че жалбоподателят е осъден да заплати незначителни суми в сравнение със сумите по подобни дела, по които Съдът е установил нарушение на свободата на изразяване на мнение (вж., например, дела *Tolstoy Miloslavsky c/y Обединеното кралство*, 13 юли 1995 г., серия А № 316-В, стр. 71—78, точка 12 и *Pakdemirli c/y Турция*, № 35839/97, точка 56, от 22 февруари 2005 г.). Колкото до разноските по делото, които жалбоподателят е трябвало да поеме, Правителството твърди, че те се основават на чл. 998 и чл. 999 от Гражданския кодекс, които уреждат непозволеното увреждане и отстоява, че с оглед на това те имат възпиращ, а не наказателен характер, още повече, задължението за поемане на разноските не е въз основа на степента на отговорност на жалбоподателя.

42. И в заключение, Правителството иска от Съда да вземе предвид направените в законодателството изменения, по-специално факта, че клеветата вече не е престъпление, подлежащо на наказание.

43. Жалбоподателят не представя становище в отговор на Правителството.

2. Оценка на Съда

а) Принципи, произтичащи от практиката на Съда

44. Още в началото Съдът счита за необходимо да припомни основните принципи, произтичащи от неговата практика (вж., наред с много други, дело *Hertel c/y Швейцария*, 25 август 1998 г., *Recueil* 1998-VI, точка 46).

45. Свободата на изразяване на мнение е един от съществените фундаменти на демократичното общество, едно от първостепенните условия за неговия напредък и за развитието на всеки. При условията на член 10 § 2, тя се отнася не само до „информация“ или „идеи“, които се приемат благосклонно или се считат за безобидни или неутрални, но и до такива, които обиждат, шокират или смущават: това налагат плурализмът, търпимостта и духът на откритост, без които няма „демократично общество“. Както е предвидено в член 10, тя подлежи на изключения, които обаче следва да се тълкуват стеснително, като освен това необходимостта от каквито и да са ограничения трябва да бъде убедително доказана.

46. Прилагателното „необходими“ по смисъла на член 10 § 2 предполага „належаща обществена нужда“. Договарящите държави се радват на известна свобода на преценка относно наличието на такава нужда, но тя е дублирана и от европейски контрол както по отношение на закона, така и по отношение на прилагащите го решения, дори и тези, постановени от независим съд. Съдът, следователно, е компетентен да се произнася като последна инстанция по въпроса дали едно „ограничение“ е съвместимо със свободата на изразяване на мнение, защитено в член 10.

47. Упражнявайки контрола си, Съдът съвсем няма за задача да замести съответните национални власти, а по-скоро да провери с оглед на член 10 решенията, които те са произнесли съгласно правомощията си за преценка. От това не следва, че Съдът трябва да се ограничава, когато проверява дали съответната държава е упражнила правото си на преценка добросъвестно и с дължимата грижа: той трябва да прецени оспорената намеса в светлината на цялото дело, за да определи дали тя е била „съразмерна на преследваната легитимна цел“ и дали причините, посочени от националните власти, за да я обосноват, изглеждат „релевантни и достатъчни“. По този начин Съдът трябва да се убеди, че националните власти са приложили стандарти,

съответстващи на принципите, залегнали в член 10, при това на базата на приемлива оценка на съответните факти (вж. дела *Zana c/y Турция*, 25 ноември 1997 г., *Recueil* 1997-VII, стр. 2547-2548, точка 1 и *Kyprianou c/y Кипър*, [ГК], № 73797/01, точка 171, 15 декември 2005 г.). Освен това справедливостта на един процес и гаранциите, които той дава (вж., *mutatis mutandis*, дело *Kyprianou*, цитирано по-горе, точка 171), както и естеството и тежестта на наложените наказания (вж. дела *Ceylan c/y Турция*, [ГК], № 23556/94, точка 37, ЕСПЧ 1999-IV, *Tammer c/y Естония*, № 41205/98, точка 69, ЕСПЧ 2001-I и *Lešník c/y Словакия*, № 35640/97, точки 63-64, ЕСПЧ 2003-IV), също са елементи, които трябва да се отчитат при оценката на съразмерността на намесата в свободата на изразяване на мнение, гарантирана от член 10 от Конвенцията.

b) Приложение на принципите в настоящото дело

i. Намеса

48. Съдът отбелязва, че страните не спорят по това, че решенията на първоинстанционния съд на Тимишоара от 27 ноември 2001 г. и на Окръжния съд на Тимиш от 22 март 2002 г. са намеса в правото на жалбоподателя на свобода на изразяване на мнение.

ii. Предвидена ли е намесата в закона?

49. Жалбоподателят не оспорва, че осъждането му да заплати административна глоба и да поеме разноските по делото се основава на вътрешното право, което е било допустимо и предвидимо.

50. Съдът отбелязва, както и Правителството, че престъплението клевета е регламентирано в чл. 206 от Наказателния кодекс, че административната глоба е предвидена в чл. 18¹ и чл. 91 от Наказателния кодекс и че поемането на разноските по делото се основава на чл. 193 от Наказателно-процесуалния кодекс и на чл. 998 и чл. 999 от Гражданския кодекс. Следователно е безспорно, че намесата е „предвидена в закона“.

iii. Имала ли е намесата легитимна цел?

51. Съдът отбелязва, че намесата е преследвала легитимна цел по смисъла на член 10 § 2, а именно защитата на репутацията на други, а именно тази на неговите двама колеги, които жалбоподателят е обвинил в плагиатство.

iv. Била ли е необходима намесата в едно демократично общество?

52. В настоящото дело националните съдилища преценяват, че жалбоподателят е накърнил честта и публичния образ на своите колеги, вменявайки им конкретни действия като плагиатство. Поради

това е необходимо да се разгледа дали представените от националните власти мотиви, за да се обоснове присъдата на жалбоподателя, са релевантни и достатъчни.

53. За да се произнесе по този въпрос, Съдът ще разгледа по-специално използваните термини, употребени в контекста, в който те са казани и делото в неговата цялост, включително начина, по който тези изявления са направени.

54. Тук заслужава да се припомни трайната практика на Съда, според която, за да се прецени има ли „належаща обществена нужда“, с която може да се обоснове намеса в упражняването на свободата на изразяване, внимателно трябва да се прави разлика между факти и оценъчни съждения. Ако материалността на първите може да се докаже, то последните не се поддават на доказване на тяхната точност (вж., наред с други, дела *Cumprănă et Mazăre c/y Румъния* [ГК], № 33348/96, точка 98, ЕСПЧ 2004-ХІ и *De Haes et Gijssels c/y Белгия*, 24 февруари 1997 г., *Recueil* 1997-I, стр. 235, точка 42).

55. Разбира се, когато става дума за твърдения относно поведението на трето лице, може да се окаже понякога трудно, както в дадения случай, да се направи разграничение между твърдения и оценъчни съждения. А и дадено оценъчно съждение може да се окаже крайно, ако е изцяло лишено от фактическо основание (вж. дело *Jerusalem c/y Австрия*, № 26958/95, точка 43, ЕСПЧ 2001-II).

56. Най-напред Съдът отбелязва, че твърденията на жалбоподателя са сериозни, доколкото те обвиняват двама негови колеги, че са плагиатствали, но те почиват на фактическо основание (вж. дело *Sabou et Pîrcălab c/y Румъния*, 28 септември 2004 г., № 46572/99, точка 39). В този смисъл Съдът отбелязва, че по време на заседание на преподавателите от катедрата по информатика на факултета деканът на факултета повдига въпроса за предполагаемо плагиатство по повод статиите на А.С и на L.P., публикувани през декември 2000 г., както и по повод други докторски дисертации и научни изследвания. Участниците в заседанието изразяват възмущение от това, че са ползвани голям брой чужди тези и липсва собствен принос, като дори се стига до устно предупреждение към авторите. Следователно твърденията на жалбоподателя, опирайки се най-малкото на очевиден случай, не са били лишени от основание и не са използвани за клеветническа кампания срещу неговите колеги. Съдът констатира също така, че казаните думи не се отнасят до аспекти от личния живот на А.С. и на L.P, а до поведение в качеството им на преподаватели (виж, *mutatis mutandis*, дела *Dalban c/y Румъния*, [ГК], № 28114/95, точка 50, ЕСПЧ 1999-VI и *Sabout Pîrcălab*, цитирано по-горе, точка 39).

57. Съдът счита също така, че е важно да се анализира съдържанието на казаните от жалбоподателя думи на фона на

преобладаващата тогава атмосфера в катедрата по информатика на Тимишоара (вж. Дело *Zana*, цитирано по-горе, точка 56). В тази връзка става ясно, че има общо недоволство срещу неотдавнашни публикации, изготвени в рамките на катедрата и че се провежда заседание, свикано от декана на факултета. Ставало е дума без съмнение за тема от общ интерес за катедрата, на което нейните членове са поканени да вземат отношение. Поради това Съдът счита, че твърденията на жалбоподателя са само негово професионално мнение, изразено в рамките на тази среща.

58. Освен това, Съдът отбелязва, че става дума за устни изявления, направени по време на заседание, което отнема възможността на жалбоподателя да ги преформулира, да ги изглади или да ги оттегли (виж, *mutatis mutandis*, дела *Fuentes Bobo c/y Испания*, 29 февруари 2000 г., № 39293/98, точка 46, и, *a contrario*, *De Diego Nafria c/y Испания*, 14 март 2002 г., № 46833/99, точка 41).

59. Друг фактор, който в дадения случай има своята тежест, е поведението на жалбоподателя по време на наказателното производство срещу него. Съдът отбелязва, че жалбоподателят се интересува от процеса, присъства на всички заседания на първоинстанционния и на окръжния съд. Той мотивира жалбата си, внася писмени становища, на всички етапи на производството представя доказателства, за да подкрепи твърденията си или за да ги постави на достатъчна фактологична основа (виж, *a contrario*, дела *Cimrăniș u Mazăre*, цитирано по-горе, точка 104, *Stângu u Scutelnicu c/y Румъния*, 31 януари 2006 г., № 53899/00, точка 51 и *Ivanciuc c/y Румъния* (déc.), № 18624/03, 8 септември 2005 г.). Всичко това доказва, че жалбоподателят е действал добросъвестно.

60. В допълнение Съдът отбелязва, че съдилищата не разглеждат представените от жалбоподателя доказателства по време на съдебните заседания. Така, макар жалбоподателят да е доказал истинността на своите твърдения и да е представил документи в тяхна подкрепа, съдилищата не се позовават на тях. Жалбоподателят изтъква този пропуск в жалбата си, но окръжният съд не се произнася по тази точка.

61. Предвид казаното, за да се защитят конкуриращи се интереси, каквито са свободата на изразяване и свободата на дискусия, от съществено значение е в известна степен справедливият съдебен процес и равнопоставеността на страните да бъдат осигурени (дело *Steel u Morris c/y Обединеното кралство*, № 68416/01, точка 95, ЕСПЧ 2005-II). Съдът констатира вече, че липсата на мотиви в постановените по това дело решения лишава производството по частна жалба за клевета от справедливост в нарушение на член 6 § 1. За да прецени съразмерността на намесата с оглед на член 10, Съдът следва да отчете и трудностите, пред които жалбоподателят е бил изправен. В действителност, ако главният въпрос, който се поставя в контекста на

член 6, е въпросът за справедливия характер на производството по обвинения от наказателно естество, отправени срещу жалбоподателя, то оплакването на жалбоподателя по член 10 се отнася до последствията от осъждането му за упражняване на свободата му на изразяване на мнение (вж. дело *Kyprianou*, цитирано по-горе, точка 150).

В настоящото дело липсата на мотиви в постановените от националните съдилища решения (точки 28—35 по-горе) не може да не доведе и до нарушение на член 10.

62. Предвид изложените по-горе съображения Съдът счита, че националните власти не представят релевантни и достатъчни основания, за да обосноват осъждането на жалбоподателя да заплати административна глоба и да поеме разноските по делото, направени от тъжителят. Това осъждане не отговаря следователно на „належаща обществена нужда“.

Следователно има нарушение на член 10 от Конвенцията.

III. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

63. Жалбоподателят се оплаква, че правото му на ефективна правна защита също е нарушено, тъй като Окръжният съд на Тимиш отхвърля внесената от него жалба срещу решението от 27 ноември 2001 г., без да анализира изложените от него аргументи. Жалбоподателят се позовава на член 13 от Конвенцията, който гласи:

„Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.“

64. Съдът отбелязва, че това оплакване се отнася до същите факти като тези, разгледани в контекста на член 6 § 1 от Конвенцията. Тъй като то не повдига никакъв различен въпрос от този, поставен в контекста на горепосочения член, Съдът не счита за необходимо да го разглежда отделно по същество.

IV. ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

65. В съответствие с член 41 от Конвенцията:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

66. Жалбоподателят не предявява никакви претенции за справедливо обезщетение и Съдът счита, че не е необходимо да му присъжда каквато и да е сума в този смисъл.

ВЪЗ ОСНОВА НА ГОРНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Постановява*, че жалбата е допустима;
2. *Приема*, че има нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията;
3. *Приема*, че има нарушение на член 10 от Конвенцията;
4. *Приема*, че не вижда необходимост да разглежда по същество оплакването по член 13 от Конвенцията.

Изготвено на френски език и писмено оповестено на 15 февруари 2007 г. в съответствие с член 77, §§ 2 и 3 от Правилника.

Santiago QUESADA
Секретар

Boštjan M. ZUPANČIČ
Председател